

Documents per a l'organització i la gestió dels centres

Innovació pedagògica

02/07/2021

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Índex

Innovació pedagògica	3
1 La innovació pedagògica	3
2 Modalitats de la innovació	4
3 Àmbits de la innovació	5
4 Comissió d'Innovació Pedagògica	7
5 La innovació pedagògica en les programacions generals anuals i en les memòries anuals dels centres	8
6 Mapa de la innovació pedagògica	9
7 Certificació de la innovació	9
8 Normativa d'aplicació (innovació pedagògica)	9

Innovació pedagògica

1 La innovació pedagògica

La innovació pedagògica, la formació docent i l'avaluació constitueixen els elements clau per a la transformació del sistema educatiu català en termes de qualitat i progressiva adequació als reptes que la societat actual planteja, amb una concepció inclusiva i orientadora de l'educació, i d'acord amb els principis del [disseny universal per a l'aprenentatge](#).

La seva finalitat és garantir la qualitat de l'acció educativa, oferir millors oportunitats d'aprenentatge personalitzat, i aconseguir el ple desenvolupament personal i social de tot l'alumnat, potenciant-ne al màxim les capacitats i competències. Aquest desenvolupament ha de permetre afrontar els reptes que suposa l'aprenentatge al llarg de la vida i l'adaptació constant en un món canviant, on conviure de forma respectuosa i compromesa per construir una societat millor.

La innovació pedagògica incorpora un nou paradigma sobre la manera de pensar, fer i sentir, tenint en compte la nova realitat, en què les transformacions són processos integrals, subjectes a canvis i adaptacions segons el context i necessitats dels centres.

La innovació pedagògica en el context del centre implica concebre aquest com un ecosistema de relacions estretament vinculades, coordinades i coherents amb la promoció de la cultura i identitat pròpies del centre.

La transformació dels processos d'ensenyament i aprenentatge implica el desplegament de processos formatius i avaluadors per i des del centre i orientats vers la qualitat educativa.

La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, facilita el marc institucional estable i adequat per a la millora sistemàtica de la qualitat del sistema educatiu català. Els [articles 84 i 85](#) estableixen que cal afavorir que l'acció educativa es desenvolupi en un marc que estimuli la innovació, consolidi les bones pràctiques i estableixi el marc reglamentari per reconèixer els centres de referència educativa.

En aquesta línia, l'[Ordre ENS/303/2015](#), de 21 de setembre, sobre el reconeixement de la innovació pedagògica, la defineix com a procés planificat de canvi i renovació que es fonamenta en la recerca, que respon a l'evolució social, que condueix a obtenir una millora en la qualitat del sistema educatiu i que pot ser transferible a la resta de centres educatius.

La planificació de la innovació ha de fonamentar-se en les necessitats educatives de l'alumnat i ha d'incorporar de manera explícita els objectius que cal assolir, les actuacions que cal dur a terme i els mecanismes d'avaluació del mateix procés i dels resultats. A més, ha d'anar acompanyada d'una detecció acurada de les necessitats formatives del professorat i la gestió corresponent de les propostes formatives, que permetran al personal del centre participar de manera activa en les iniciatives acordades.

L'avaluació del procés i dels resultats, concebuda com un procés de reflexió permanent i compartit amb tota la comunitat educativa, esdevé una estratègia fonamental i indispensable, que aporta dades i evidències per al desenvolupament i el creixement del centre.

La difusió de les experiències innovadores existents arreu del territori té per objectiu l'enriquiment del conjunt del sistema, i constitueix un dels pilars d'una dinàmica de transformació de l'educació per avançar en la inclusió, en l'equitat i en la qualitat a Catalunya.

Els centres de recursos pedagògics (CRP), com a equips de dinamització i assessorament dels professionals i dels centres educatius per a la millora i transformació educativa, desenvolupen actuacions específiques d'assessorament i acompanyament al professorat i als centres en els seus projectes d'innovació, d'identificació i de difusió de pràctiques educatives de referència de cada zona i de suport a les xarxes educatives de la zona, vetllant per l'equitat i la inclusió. A més, els CRP impulsen, a les zones, iniciatives singulars vinculades a la formació de docents i a la innovació pedagògica, com a resposta a les necessitats dels centres i del professorat.

El CESIRE impulsa la innovació pedagògica en els centres educatius fonamentada en la recerca; col·labora en el desplegament de les línies d'innovació i recerca que promou el Departament d'Educació, i dona a conèixer la recerca en educació i didàctica específica per difondre'n els resultats i adequar-los a les necessitats del professorat i dels centres.

Les seves accions es concreten en quatre eixos: recerca i generació de coneixement, oportunitats de desenvolupament docent, oportunitats de transformació dels centres, i sinergies i connexions.

2 Modalitats de la innovació

L'article 2 de l'[Ordre ENS/303/2015](#), de 21 de setembre, estableix les modalitats d'innovació pedagògica següents:

Programes d'innovació

Consisteixen en plans d'acció que el Departament d'Educació prioritza i impulsa, amb la finalitat de millorar els resultats del sistema educatiu, adequant-los als canvis i a l'evolució social. Aquests programes es concreten en el context i la realitat singular de cada centre.

Els diferents programes parteixen d'un diagnòstic fonamentat en la identificació del problema, la necessitat o l'oportunitat de canvi o millora. Especifiquen l'objecte i en concreten els aprenentatges, nivells, sectors, col·lectius o processos als quals van adreçats.

En els programes s'especifiquen les actuacions prioritàries i els recursos que s'hi destinaran, entre els quals cal destacar el treball en xarxa i el pla de formació.

Preveuen completar en el centre les fases de la innovació (diagnosi, implementació i consolidació), així com l'avaluació dels resultats i de l'impacte mitjançant processos i indicadors adients.

Els programes del Departament per al curs 2020-2021 es publiquen a l'apartat d'Innovació de la [intranet - Portal de centre](#) i del [web de la XTEC](#).

Projectes d'innovació pedagògica

Consisteixen en iniciatives d'un centre educatiu o d'un grup de centres que formen part de manera explícita del projecte educatiu del centre, que responen a objectius de millora educativa, prèviament fixats en un pla d'acció, i que aporten evidències del canvi que han significat per al centre o centres en relació amb les competències de l'alumnat o amb l'organització i la gestió. Aquests projectes han de tenir lloc en el marc d'un treball en equip i han de ser coherents amb una diagnosi inicial del centre.

Pràctiques educatives de referència

Consisteixen en iniciatives del professorat vinculades al projecte educatiu del centre, que evidencien la millora educativa, així com els materials i recursos educatius elaborats, un cop implementats i sempre que aportin millores d'aprenentatge evidents.

3 Àmbits de la innovació

El Departament d'Educació, mitjançant el document [Marc de la innovació pedagògica](#) a Catalunya, ha definit tres àmbits, connectats entre si, on es poden emmarcar les modalitats d'innovació:

Àmbit 1. Metodologies i recursos per a la millora de l'ensenyament i l'aprenentatge

Preveuen la millora i la renovació dels processos d'ensenyament i d'aprenentatge que es produeixen fonamentalment a l'aula, en la cultura educativa del centre i en el seu entorn.

En el moment social i temporal actual, la innovació al centre i a l'aula s'identifica amb nous recursos, eines i pràctiques pedagògiques que s'adrecen a desenvolupar les competències que l'alumnat necessita per al seu èxit personal, acadèmic i professional.

En termes generals, aquestes pràctiques s'emmarquen en models pedagògics que situen l'alumne o alumna com a agent principal del seu aprenentatge i que emfatitzen el rol de motor i guia de l'aprenentatge de la tasca docent. Responen a aquest model les metodologies d'aprenentatge integradores de caràcter vivencial i experimental que afavoreixen el desenvolupament de les capacitats i competències de l'alumnat.

Àmbit 2. Organització i gestió educativa

Preveu els processos de millora d'innovació pedagògica relacionats amb l'organització i

la gestió educativa. Els elements essencials de tota organització són els objectius clars i compartits; el compromís de les persones que la integren, i la coordinació i planificació de les activitats que s'han de dur a terme per assolir els objectius.

La coordinació i planificació d'un centre ha de vetllar per tal que l'estructura organitzativa estigui al servei del projecte educatiu i dels objectius que s'hi prioritzen. Un centre que treballa per millorar els aprenentatges de l'alumnat, tot buscant respostes als reptes educatius, necessita utilitzar eficaçment els recursos que té a l'abast, tant els interns com els de l'entorn, i cal que potenciï una cultura d'integració i d'estreta col·laboració entre els diferents agents de la comunitat educativa per poder donar respostes eficaces, imaginatives i flexibles davant els reptes educatius, i d'acord amb la identitat intrínseca del centre.

La gestió i l'organització curricular també han de donar resposta a la concepció globalitzadora dels aprenentatges. Cal que tinguin en compte els marcs estructurals i organitzatius que fomentin i facilitin la creació de connexions i sinergies de col·laboració entre l'alumnat, l'equip docent i tota la comunitat educativa. Han de permetre diversitat en l'agrupament de l'alumnat, i en l'organització i adaptació dels espais i dels horaris, de manera que s'afavoreixin aspectes com el treball cooperatiu, l'experimentació i el treball per projectes, entre d'altres.

El canvi de paradigma té per protagonista l'equip docent i l'alumnat, conjuntament amb la resta de la comunitat escolar, de manera que els processos han de generar-se des del mateix centre per tal d'adaptar-se a les pròpies característiques i singularitats i en relació amb el seu context, per possibilitar l'apoderament del centre en el disseny, la implementació, la presa de decisions i, finalment, l'avaluació per a la millora.

Àmbit 3. Relació i cooperació amb la comunitat educativa i l'entorn

Preveu els processos de millora d'innovació pedagògica que intervenen en la relació i cooperació amb l'entorn. La innovació educativa vinculada a l'entorn s'inscriu en el marc de la col·laboració entre la institució escolar, els museus, els ens locals, les empreses, les entitats socioeducatives de la societat civil i altres centres educatius.

L'àmbit d'innovació propi d'aquest eix s'inscriu en l'establiment de sinergies amb les famílies de l'alumnat i d'altres agents de l'educació formal, no formal i informal.

El repte principal de les innovacions d'aquest eix és identificar les necessitats i les oportunitats, les fortaleeses, i els reptes d'aprenentatge del centre, i cercar recursos de l'entorn que ajudin a donar respostes a aquestes necessitats.

El treball coordinat entre els diferents agents permeten connectar i optimitzar recursos en favor del creixement i aprenentatge de la mateixa comunitat.

Al mateix temps el Departament d'Educació promou el treball i l'aprenentatge en xarxa, orientats en la transformació dels centres i per donar resposta a les necessitats educatives de l'alumnat, de les famílies i de la societat, en general, amb l'objectiu d'assolir l'èxit educatiu en un marc de la inclusió.

S'impulsen les xarxes, com a ecosistemes innovadors, dins i fora dels centres amb la participació de tota la comunitat educativa, per tal de compartir les oportunitats i els aprenentatges.

4 Comissió d'Innovació Pedagògica

El Departament d'Educació coordina i impulsa les diferents actuacions en matèria d'innovació pedagògica mitjançant la Comissió d'Innovació Pedagògica. Des de la Comissió s'impulsen convocatòries unificades per a la participació dels centres en els diferents programes d'innovació.

Les convocatòries que es publiquen incorporen els requisits de participació, el procés d'inscripció, els criteris de selecció i els requisits de certificació de la formació i la innovació associada. També s'hi estableixen els mecanismes per reconèixer programes, projectes d'innovació pedagògica i pràctiques educatives de referència consolidades en els centres.

Programes d'innovació impulsats pel Departament d'Educació

La informació sobre els programes d'innovació pedagògica impulsats pel Departament es pot consultar a l'apartat d'[Innovació pedagògica](#) al Portal de centres.

Pel que fa al marc normatiu, el 24 febrer de 2020 es va aprovar la [Resolució EDU/523/2020](#), per la qual s'aproven les bases generals per a la participació en programes d'innovació pedagògica, en què s'estableixen dos períodes del curs en què s'obre convocatòria per participar en els diferents programes d'innovació pedagògica, impulsats pel Departament d'Educació:

- Període ordinari: durant la primera quinzena del mes de març es dona publicitat dels programes d'innovació pedagògica, amb què s'obre el procés de participació. Els centres educatius tenen un termini de 40 dies hàbils per revisar els programes en què s'inicia la convocatòria; consensuar amb el claustre i la comunitat escolar quin programa s'adequa més a les seves necessitats i s'ajusta al projecte educatiu del centre, i sol·licitar-ne la participació.
- Període extraordinari: excepcionalment, es podrà donar publicitat dels programes d'innovació que així ho requereixin, i se'n podrà iniciar el procediment de participació, el mes de juny. El procediment és el mateix que el de la convocatòria ordinària.

Projectes d'innovació pedagògica

El Departament d'Educació ha establert una convocatòria biennal per al reconeixement de projectes d'innovació pedagògica implementats, avaluats i consolidats en els centres educatius.

Es pot consultar l'estat de les convocatòries a l'apartat de [Reconeixement de projectes d'innovació pedagògica](#), dins l'espai reservat d'innovació pedagògica, del Portal de centres.

Pràctiques educatives de referència

El Departament d'Educació ha establert una convocatòria biennal per al reconeixement de pràctiques educatives de referència d'innovació pedagògica, consolidades en el centre educatiu. La convocatòria de reconeixement de pràctiques educatives de referència es porta a terme de forma alterna amb la convocatòria de reconeixement de projectes d'innovació pedagògica.

Es pot consultar l'estat de les convocatòries a l'apartat de [Reconeixement de pràctiques educatives de referència d'innovació pedagògica](#), dins l'espai reservat a innovació pedagògica, del Portal de centres.

5 La innovació pedagògica en les programacions generals anuals i en les memòries anuals dels centres

Els programes i projectes d'innovació han de formar part del projecte del centre. En cada curs escolar, és important que les actuacions i els indicadors anuals dels programes i projectes d'innovació s'explicitin en la programació general anual (PGA). Així mateix, s'han d'incloure en la memòria anual les valoracions de les actuacions que es fan, la relació de professionals que hi han participat i les propostes per al següent curs escolar.

L'avaluació de la innovació en els centres ha de ser entesa com un procés d'aprenentatge col·lectiu amb finalitat formativa orientada al benestar de les persones en relació amb la millora de resultats educatius des d'una perspectiva sociocultural per a l'equitat i la sostenibilitat.

L'avaluació amb finalitat formativa-formadora i orientada al desenvolupament permet la transformació de les dinàmiques d'aprenentatge, i implica docents, alumnes i famílies, des del reconeixement de la singularitat de les contribucions que hi pot fer cadascú per a la millora col·lectiva.

Quan finalitza el programa o projecte cal valorar fins a quin punt hi ha hagut una evolució del desenvolupament del centre i si ha pogut donar resposta a les necessitats reals, en què cal detectar en què i com s'ha pogut marcar la diferència en relació amb els aprenentatges de l'alumnat, en primer lloc, i també dels docents i altres agents participants.

La metodologia general de l'avaluació de la innovació ha de basar-se en la triangulació de les percepcions, informacions i evidències respecte de l'evolució, el desenvolupament i els resultats de la innovació plantejada. Cal definir i concretar uns indicadors, contextualitzats en la realitat de cada centre, a partir dels criteris establerts per a cada programa o projecte, i que proporcionen el marc de referència per interpretar el grau d'impacte de les accions.

La Inspecció d'Educació assessora els centres en el desenvolupament dels programes i projectes d'innovació; en fa el seguiment mitjançant les programacions generals i les memòries anuals, i valora la contribució dels programes i projectes per millorar-ne els resultats i la qualitat educativa dels centres, a l'efecte del seu reconeixement com a innovació pedagògica.

6 Mapa de la innovació pedagògica

És voluntat del Departament d'Educació acompanyar els centres educatius en el procés de transformació educativa per donar resposta a les necessitats del segle XXI i reconèixer els esforços que s'estan fent en termes d'innovació pedagògica.

El Mapa de la innovació pedagògica de Catalunya és un instrument que se situa en el territori, i que visibilitza totes les iniciatives vinculades a la innovació i a la recerca educativa que es desenvolupen en els centres educatius i que han estat reconegudes pel Departament d'Educació des del 2015, d'acord amb el Marc de la innovació pedagògica de Catalunya.

Amb el Mapa de la innovació es pretén impulsar el treball en xarxa entre els centres que comparteixen objectius al llarg del territori, i posar en valor la informació que faciliti la presa de decisions a tota la comunitat educativa, a l'administració i a altres agents. Aquesta presa de decisions ha de permetre, d'una banda, promoure la inclusió, la cohesió i l'equitat i, de l'altra, facilitar la participació de tots els centres en l'èxit educatiu i la innovació per a la millora.

Actualment, en el [Mapa de la innovació pedagògica](#), es poden consultar els centres que han obtingut certificat o estan participant en programes d'innovació pedagògica impulsats pel Departament d'Educació, així com els centres amb un projecte d'innovació pedagògica i/o pràctica educativa de referència reconeguda.

7 Certificació de la innovació

El Departament d'Educació certifica la innovació del professorat quan ha participat directament en el desenvolupament d'un programa, projecte o pràctica en un centre educatiu, d'acord amb els requisits i els criteris que s'especifiquen en les resolucions corresponents.

Els certificats que s'atorguen a les persones participants en el programa d'innovació es registren a l'aplicació de gestió d'activitats d'innovació (AGAI), d'acord amb l'article 6 de l'[Ordre ENS/303/2015](#), de 21 de setembre, sobre el reconeixement de la innovació pedagògica.

Els certificats d'innovació queden registrats a l'expedient personal i es poden consultar a l'espai web de la XTEC [Els meus certificats d'innovació](#).

8 Normativa d'aplicació (innovació pedagògica)

- [Llei 17/2015](#), del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes; article 21.4 (DOGC núm. 6919, de 23.7.2015)
- [Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009)
- [Decret 150/2017](#), de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu (DOGC núm. 6919, de 23.7.2015)
- [Decret 155/1994](#), de 28 de juny, pel qual es regulen els serveis educatius del Departament d'Ensenyament (DOGC núm. 1918, de 28.6.1994)
- [Decret 102/2010](#), de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius (DOGC núm. 5686, de 5.8.2010)
- [Ordre ENS/354/2014](#), de 5 de desembre, de creació del Centre de Recursos Pedagògics Específics de Suport a la Innovació i la Recerca Educativa (DOGC núm. 6769, de 12.12.2014)
- [Ordre ENS/303/2015](#), de 21 de setembre, sobre el reconeixement de la innovació pedagògica (DOGC núm. 6966, de 30.9.2015).
- [Resolució EDU/523/2020](#), de 24 de febrer, per la qual s'aproven les bases generals per a la participació en programes d'innovació pedagògica (DOGC núm. 8077, de 4.3.2020).